

סוגיה מס' 19: ממוהר לכתובה עמ' 91

נוסף על 3 החובות של האדם לאשתו מדאורייתא = מן התורה, הוסיפו חכמים בתקופת המשנה 7 חיובים נוספים של הבעל כלפי אשתו. אלו הן חובות מדרבנן = הלכות שנקבעו ע"י חכמים.

הראשון הוא הכתובה. הכתובה אינה מופיעה בתקופת המקרא. שמעון בן שטח תיקן את הכתובה לאשה והיא החליפה את המוהר שהיה נהוג בתקופת המקרא. מוהר = סכום כסף או מתנה (=שווה כסף) שנתן החתן לכלה/משפחתה לפני הנישואין. האם זה היה מספיק?

סיכום סוגיה 19 "ממוהר לכתובה" עמ' 91

מוהר - בתקופת המקרא התחתנו באמצעות מוהר = כסף או מתנה (=שווה כסף) שהחתן או משפחתו נותנים לאבא של הכלה לפני הנישואין. במקרה של גירושין או מותו של הבעל האישה לא מקבלת כלום.

שמות פרק כ"ב פסוקים 15-16

הפסוקים עוסקים במקרה של אדם אשר פיתה, לא באונס או בכוח, אישה שלא מאורסת לו ושכב איתה. הוא יהיה חייב לקחת אותה לאישה ולשלם לאביה מוהר. גם במקרה שהאב מסרב לתת לו אותה לאישה הוא יהיה חייב לשלם את סכום המוהר.

כתובה - במהלך הדורות ההלכה התפתחה והשתנתה. במקום המוהר חכמים מדברים על כתובה. בתקופת חז"ל הכתובה החליפה את המוהר המקראי. הכתובה = שטר חוב כתוב שכותב האיש לאישה שבמקרה של גירושין או מוות, הוא ישלם לה (או יורשיו) את הסכום המופיע בכתובה.

תוספתא, מסכת כתובות, פרק י"ב, הלכה א'

התוספתא שלפנינו מתארת את ההתפתחות והמעבר ממוהר לכתובה:

בראשונה = בתקופה הקדומה בתקופת המקרא כאשר סכום המוהר ניתן לאבי הכלה לפני הנישואין היה לגבר קל לגרש את אשתו כי הוא נתן כבר את הכסף.

התקין = תיקן תקנה (=הוראה המטילה חובת עשייה לתועלת הציבור בדומה לחוקים היום)

לכן, שמעון בן שטח (נשיא הסנהדרין, הזוג השלישי) תיקן את הכתובה = הכסף ישאר אצל הבעל והוא יתחייב בכתב, בכתובה "כל נכסין די איתאי לי אחראין ומערבין לכתובתיך דא" = כל נכסים שיש לי אחראים וערבים (ערבויות) = שעבוד נכסי הבעל הקיימים (כולל המעיל שעל כתפו) והנכסים שירכוש בעתיד לטובת הכתובה (לכתובתך זו. כלומר, הכסף והנכסים שיש לו ישמשו ערבות לתשלום במקרה של גירושין או מוות (על יורשיו)).

התוספתא עוסקת במעבר מתשלום כסף לפני הנישואין להתחייבות הבעל לתשלום כסף אחרי הגירושין.
מטרת

התקנה של הכתובה:

1. לא יהיה קל לגבר לגרש את האישה.

2. לדאוג לביטחון הכלכלי של האישה במקרה של גירושין או מוות - להבטיח שהבעל ישלם את הכסף במקרה של גירושין ובמקרה של מוות להבטיח שהיורשים - ישלמו את הכסף לאישה.